

T. Rutowski

"Cosmologie philosophique de notre époque (protestation contre une fausse dramatisation)", H. Wein, "Revue de métaphysique et de morale" N.1 (1964) : [recenzja]

Studia Philosophiae Christianae 1/2, 252

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zarówno z mechanicyzmem (podkreślał heurystyczną rolę celowości w biologii) jak i z witalizmem (pokazywał ważność teorii chromosomów). Mechanicyzm — według Hartmann'a — jest ślepy na specyficzne własności przedmiotów w biologii, witalizm zaś pozornie tylko wyjaśnia naturę bytów ożywionych przy pomocy „entelechii”. M. Hartmann analizował metody fizyki, by szukać praw przyczynowych w biologii. W biologii stosował zarówno metody uogólniającej i ścisłej indukcji, jak i metody analizy i syntezy. Pod względem treściowym wyraźnie odróżniał biologię od fizyki. — Obie nauki mają swoje specyficzne przedmioty i prawa. — Pod względem metodologicznym nie widział między tymi naukami różnicy. Zadaniem przyczynowego rozpatrywania zjawisk w biologii jest ustalenie specyficznych praw złożoności określających istotę tych szczególnych tworów biologicznych, a nie sprowadzenie wszystkiego do czynników fizyko-chemicznych. Wielką zasługą M. Hartmann'a jest również i to, że swych kolegów przyrodników zapoźnił myślą filozoficzną, a rzeszę studentów nauczył krytycznej myśli i dostrzegania filozoficznych problemów na terenie przyrodoznawstwa.

T. Rutowski

Wein H., Cosmologie philosophique de notre époque (protestation contre une fausse dramatisation). Revue de métaphysique et de morale 1964, N. 1. 79—87.

Jest to artykuł raczej popularno-naukowy bez próby precyzowania głównych twierdzeń. Autor sądzi, że dzieło Kartezjusza: „*Le mode ou le traité de la lumière*”, było prawdziwą kosmologią filozoficzną i że między tym dziełem a pracami Alfreda North Whitehead'a (*Process and Reality, an Essey on Cosmology*) i Nikolai Hartmann'a (*La constitution du monde réel*) nie napisano prawdziwej kosmologii filozoficznej. U podstaw kosmologii Kartezjusza znajdowało się założenie o ruchu Ziemi dookoła Słońca. Kosmologie Whitehead'a i Hartmann'a — to spekulacje także nad danymi nauk przyrodniczych. Dziś, choć widzimy błędy spekulacji filozofów, a także wiemy, że ruch Ziemi nie rozwiązuje problemów metafizycznych, to jednak stoimy wobec nowego doniosłego faktu, który może zmodyfikować koncepcję filozoficznej kosmologii. Takim faktem — to podróż człowieka w kosmos. Sputniki i ewentualne statki kosmiczne z ludźmi otwierają człowiekowi nową dziedzinę doświadczeń. Ewentualne spotkanie człowieka z innymi rozumnymi istotami może mieć doniosłe znaczenie dla rozwoju kosmologii filozoficznej i dlatego fakt lotu w kosmos można porównać — ze względu na oczekiwane skutki — do pierwszej refleksji filozoficznej jaka miała miejsce w starożytnej Grecji. Patrzenie więc na podróże kosmiczne dzisiejszego człowieka jedynie jako na walkę między ideologiami jest nieporozumieniem.

T. Rutowski

Z ZAGADNIEŃ LOGIKI I METODOLOGII NAUK

Nieznański E.

Garaudy R., *Contradiction et totalité dans la logique de Hegel*, Rev. Phil. 1(1964)
 Roger J., *Reflexions sur l'histoire de la biologie XVII—XVIII siècle: Problèmes*